

EL

MAGAZÍN

Divendres, 28 d'agost de 2020

ENTREVISTA ■

Juan Cal: "A la novel·la 'Generación 1974' reivindico el dret a equivocar-nos"

NARRACIÓ ■

'Proposo un brindis', de Griselda Guiteras, segon premi del concurs d'EL 9 NOU

PONTS ■

Dos ponts històrics ara submergits: el de Sau i el de Querós

A photograph of a herd of elephants in a savanna landscape. The elephants are in the foreground, with a large adult elephant and several smaller calves. The background shows a mix of green and brown vegetation under a bright sky.

KENYA

El país amb la concentració més gran de mamífers

ENTREVISTA

“La generació del 74 no lluitava per la transició lluitava per posar fi a la dictadura i ser feliços”

Periodista de llarga trajectòria que ara s'aboca a la vocació literària, Juan Cal (Pontevedra, 1956) es va fer adult quan el règim franquista s'esquerdava. Els seus records d'estudiant en el Madrid de la dictadura agonitzant li serveixen com a punt de partida per a 'Generación 1974' (Ed. Milenio), la seva tercera novel·la. Dos joves en són protagonistes: ella ha traspasat la línia de la lluita armada i en pateix les conseqüències, ell sent el vertigen davant l'abisme.

**Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Diari Segre**

Amb un mínim de cultura, podem saber que l'any 1975 va ser històric per la mort de Franco. Però què va passar el 1974 que marqués una generació?

Té una connotació gairebé única en l'àmbit universitari: segurament va ser el curs més curt de la història, pels conflictes estudiantils i les vagues. Per un altra banda, és l'any d'allò que el règim en va voler dir l'apertura, però que va materialitzar amb l'assassinat de Salvador Puig Antich. L'any va començar, de fet, el 20 de desembre de 1973, quan ETA va matar Carrero Blanco. Molta gent que havia començat la seva vida universitària, com jo mateix, estàvem buscant pis i matriculant-nos –l'any universitari començava al gener– i va ser un impacte extraordinari. I va acabar amb un altre atemptat a Madrid, el de la Calle del Correo, també d'ETA, on van morir 13 persones. Un dels cicles més turbulents i més sagnants, i de més repressió per part de la dictadura. Un any iniciàtic per a molts joves que en aquell moment arribàvem a la universitat.

Com en Lucas, el protagonista. Aquest noi gallec que ja de petit va contra corrent dels altres, perquè llegeix més...

... i perquè és del Barça!

Sí, i que arriba a Madrid per estudiar, enmig d'un panorama que convida més a l'acció que a l'estudi.

La novel·la vol ser això. La descripció d'aquest viatge iniciàtic del jove, de la descoberta del compromís i de la lluita. Aquelles coses que ja són d'adult, per dir-ho així. Ja no és allò de participar en una petita protesta a l'institut. Ara ha de decidir, fins i tot, si pren les armes o no, s'apunta a la lluita armada contra el règim... Un munt de dubtes que venen al cap d'un jove que ha anat a Madrid a fer quelcom més que estudiar.

Per procedència gallega i per generació, aquest Lucas té alguna cosa de Juan Cal?

Ja se sap, que la ficció té molt de la pròpia realitat. El que fem els autors és escriure una i altra vegada sobre nosaltres mateixos. El personatge no soc jo, òbviament, però algunes de les seves vivències sí que són meves. La literatura s'alimenta de memòria, almenys en el meu cas, i diria que en la majoria de casos després de Marcel Proust. Jo soc un admirador rendit de Patrick Modiano i crec que, bàsicament, el material amb què es construeix la literatura és memòria.

Lucas ve de l'anarquisme, molt present a Galícia, però quan arriba a Madrid entra en l'òrbita d'una esquerra comunista que és, en ella mateixa, una galàxia. Partits grans i petits, escissions infinites...

Una sopa de lletres! La diferència entre uns i altres, a vegades, era per una coma. Només de trotskistes o de maoistes, hi havia una vintena d'organitzacions. La novel·la també té la intenció d'explicar el microcosmos d'aquest moment final de règim. I desmitificar-ho una mica.

Quin mite vol trencar?

El d'una oposició antifranquista sòlida i monolítica. Va ser de tot menys organitzada. Hi havia gent gran molt compromesa, que continuava a l'exili o que havia tornat il·legalment i havia continuat la lluita a l'interior passant un cop i un altre per la presó, però la majoria era gent jove que improvisava. Això que ara es diu el règim del 78, i que podia tenir la seva fase germinal en aquest moment de quatre anys abans, era molt menys premeditat del que imaginem.

Paral·lelament, ens parla d'algú que va al davant d'en Lucas, en edat i l'evolució política. Una dona basca, l'Amaia, que decideix prendre les armes.

Té moltes coses de persones amb les quals vaig coincidir en aquesta època, l'Amaia. Hi havia

“Traspassar la línia invisible, la de prendre les armes, tenia moltes conseqüències: i una és que ja no ets capaç de controlar la teva vida”

gent, sobretot al País Basc, gent que es plantejava fer un pas més enllà i travessar la línia invisible. Els meus personatges en parlen molt, del dilema que es planteja en aquest moment. L'Amaia ha fet el pas, però en Lucas sent vertigen. Traspassar la línia té moltes conseqüències, i una és que ja no ets capaç de controlar la teva vida. Es descriu a vegades com a valentia, un acte d'heroisme, però també crec que té molt a veure amb aquesta pregunta: què passa si a partir d'aquest moment el meu destí ja no és a les meves mans? A vegades aquest pas es produïa d'una manera gairebé inconscient: perquè coneixies algú, perquè al grup de muntanya hi havia una persona molt abraçada que t'acabava seduïnt...

El pas de l'Amaia és molt fluid...

En la meua anterior novel·la, *Operación Bucéfalo*, en parlo també, perquè és un dels temes que m'obsessiona literàriament. Se situava en la Galícia dels anys 80, i també hi havia un grup que decidia donar el pas a la lluita armada. En el procés d'iniciació, en el món de l'esquerra, hi tenien molt a veure les parròquies, els caus, les entitats juvenils on bullia la necessitat de compromís. No jutjo, ni en aquella novel·la ni en aquesta. No és una novel·la moral, no sento la necessitat de jutjar. El que intento és descriure com determinades decisions s'acaben apoderant del destí d'una persona. En el cas de l'Amaia, fins al buit absolut: no pot ser mare, no pot ser dona, no pot ser lluitador, no pot ser ella.

Fuig de la policia, i també fuig dels seus. La mateixa organització armada en què milita l'ha acabada apartant... en bona part per la seva condició de dona. Si féssim el *mee too* d'aquells moments ens sortirien gaires situacions com la seva?

És que el masclisme no és ideològic, és cultural. Des de petits, els homes creuen –perquè així se'ls ha transmès de generació en generació– que tenen alguna mena de dret sobre la vida i els sentiments de les seves parelles que els ho permet tot. Aquesta novel·la, la veig començar a treballar abans del *mee too*, però em va fer una certa gràcia que coincidís amb el llibre on la Mireia Boya explica la seva experiència d'assetjament masclista en una organització d'esquerres. La història de l'esquerra revolucionària

està plena d'actituds de menyspreu cap a les companyes. L'Amaia es troba amb això: una situació de parella dins de l'organització en què, de sobte, aflora tot aquest masclisme. I els camarades prenen partit per ell... perquè és home. Ella ha de fugir i és titllada de traïdora.

Ens ha vingut al cap, els que ho recordem, el cas real de Yoyes, la militant d'ETA que va ser assassinada pels seus excompanys.

Sí, tot i que el cas de Yoyes passa més tard. Però el cas d'Amaia també té un punt de partida real. És una persona que va haver de fugir de França per amagar-se de la seva parella, que no li prenguessin la filla i, potser, perquè no la matessin. Intento ser molt fidel a aquest cas, i per això el personatge creix d'una manera molt mesurada a la novel·la. No hi ha grans explicacions sobre la seva vida, perquè tinc un gran respecte per ella, per no caure en una dramatització histriònica.

No desvelarem res si diem que en Lucas i l'Amaia, cada un amb les seves vides, acaben confluint en aquell Madrid de 1974.

Ell se sent molt fascinat, quan la coneix. És un jove poc experimentat, encara ingenu. Ella, en canvi, és una dona amb moltes conviccions i una vida rotunda.

Ens ve a dir que darrere de les grans causes i ideologies hi ha sempre persones?

Doncs sí, és allò que els teòrics marxistes en deien *subjetivismo*. La vida humana n'és plena, és la contradicció entre deixar-se endur pels propis sentiments o sentir-se part d'una comunitat. Tenir aquestes dues qüestions en conflicte ha estat un gran material literari.

Hi ha qui considera que la lluita per l'ideal, el que sigui, ha d'estar per damunt de tot, que és allò que dona sentit a la vida. Ho critica?

Sí, i potser amb bon criteri, no dic pas que no. Hi ha qui considera que militar és més que pagar una quota, manifestar-se o fer una vaga. Que ha d'incloure tots els aspectes de la seva vida. Jo crec que el compromís moral sí que ha d'impregnar la vida d'una persona, però hem de ser capaços de separar-lo d'aquest *sacerdoci* extrem que pot portar a una actitud sectària.

No voldria passar per alt la influència que exerceixen en aquests personatges les lectures, d'una banda, i aquells que actuen com a guies o referents, que a més són els que marcaven què s'havia de llegir.

No fos cas que llegissin literatura *desviada*? Sempre poso l'exemple del nord-americà John Dos Passos. Com que va ser un lluitador antiestalinista, la seva lectura estava gairebé prohibida entre els que militaven en el comunisme *convencional*, encara que fos un gran escriptor. Hemingway era el que es podia llegir, l'*ortodox*. Hi havia gairebé un índex del que s'havia de llegir, com el de l'Església.

Llegeixen molt, sí. Però hi ha un moment en què vostè els confronta a un intel·lectual de debò i es troben despullats. I aquest intel·lectual que apareix al llibre, real, és Jesús Aguirre...

Que va tenir un final una mica histriònic, pobre, amb això d'acabar essent el duc d'Alba, en casar-se amb la duquessa. Però Jesús Aguirre, des que va ser capellà de la Universidad Complutense fins que va abandonar el sacerdoci i va ser l'editor de *Taurus*, va tenir una influència intel·lectual extraordinària. És el gran introductor d'assagistes internacionals de primer nivell, mentre els joves d'aquella generació estaven molt ocupats llegint manuals marxistes *de medio pelo*. A més, era una persona que tenia una gran atenció amb els joves.

Abans parlava del règim del 78. Ara que està tan qüestionat, vostè el reivindica, encara que la novel·la se situï en l'any 74?

Sí, sense voler-ho. Reivindico el dret d'equivocar-nos. La gent del 74 no lluitàvem per la reforma ni per la transició, lluitàvem per ser lliures i ser feliços. I per posar fi a una dictadura que va estar matant fins al final, amb Franco signant penes capitals gairebé en el llit de mort. Però una cosa tan abstracta com la llibertat i la felicitat després necessita una materialització política, i aquesta no sempre és la que havíem somiat. No és gaire intel·ligent destruir el que tenim darrere, sempre hem d'aprofitar aquell pòsit de creativitat i d'intel·ligència que hi ha en la nostra memòria. I ho dic amb la convicció que la gent que reivindica la desaparició del règim del 78 té tot el dret a fer-ho! Cada generació necessita la seva identitat.

VIATGES

Arnau Sañé / Matoke Travel

La majoria de nosaltres ens hem sentit atrets alguna vegada pels grans mamífers de la sabana africana, bé sigui per les majestuoses melenes dels lleons, els esvelts colls de les girafes o les trompes dels elefants. Fa uns quants anys, la caça d'aquests grans animals era habitual, i a la majoria de territoris estava permès, entre altres coses pels diners que mou el negoci. Kenya va ser dels primers països que va comprovar que es podia treure rendiment econòmic de la seva fauna fent tot el contrari, protegint-la en comptes d'ofrenar-la als caçadors de trofeus. Alguns països van decidir fer el mateix, però malauradament molts encara deixen matar els seus animals a canvi d'un bon preu. A Botswana, per exemple, matar el rei dels trofeus, l'elefant, pot costar entre 20.000 i 40.000 euros.

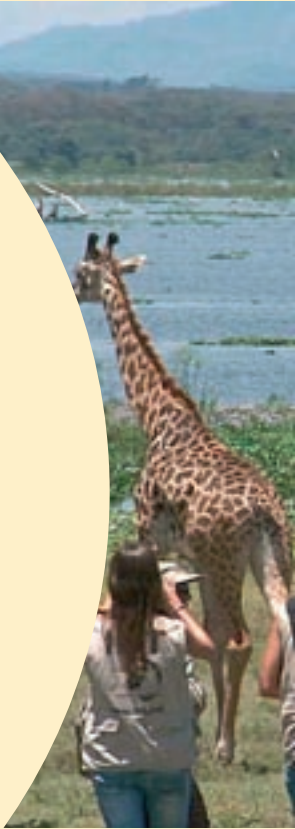
KENYA, PRIMERS A PROTEGIR ANIMALS

Si ets dels nostres i prefereixes gaudir de la fauna d'una manera menys agressiva i més respectuosa, Kenya és el teu país. Si hi vas a l'època que toca, és a dir, al nostre estiu, podràs contemplar en primera persona la concentració de mamífers més gran del món. Es tracta de la gran migració d'ungulats del Serengeti, que comença a Tanzània i arriba fins al Masai Mara, a Kenya. Els animals es desplacen al llarg de les planes del Serengeti, buscant les millors pastures i allunyant-se de les sequeres, i el moviment és tan massiu que s'arriben a aplegar fins a dos milions d'animals, principalment zebres i nyus, però també alguns parents. Un dels moments més espectaculars de veure, i també dels més difícils, és el moment en què grups d'animals creuen el riu Mara tot intentant no acabar a l'estómac d'algun cocodril famolenc.

El Masai Mara és el millor Parc Nacional de Kenya per veure els coneguts Big Five, els cinc grans mamífers de la fauna africana, i un dels millors de tot el continent. A més, també és la llar d'altres animals impressionants, com ara els hipopòtams, els guepards, o les rialleres hienes tacades. La fauna de Kenya, però, no s'acaba aquí. Al centre del país, hi ha un parell de llacs força propers,

que ofereixen un ventall de fauna diferent del Masai Mara, però no per això menys interessant. El primer, el llac Nakuru, és famós per les grans concentracions de flamencs que s'hi poden observar, que tot i no ser igual d'abundants que fa alguns anys, encara fan caure de cul a terra. Es troba a la vall del Rift, a uns 1.800 metres per sobre el nivell del mar. A banda dels flamencs, també hi ha la possibilitat d'observar-hi zebres, girafes i els gegantins rinoceronts blancs, encara que, és clar, aquests no hi són, ni de bon tros, tan abundants.

Seguint la gran vall del Rift en direcció al sud, a uns 70 quilòmetres més o menys, hi trobem el llac Naivasha, el més elevat del conjunt de llacs de la vall, a gairebé 1900 metres sobre el mar. Al Naivasha s'hi poden trobar més de 400 espècies diferents d'ocells, a més d'una població d'hipopòtams consolidada. La particularitat del llac, però, és l'illa de Crescent Island. Com indica el nom, es tracta d'una illa de dimensions bastant limitades. La característica principal de l'illa és l'absència de grans depredadors, fet que permet contemplar els grans herbívors que hi habiten passejant a peu pla, i no des dels vehicles com és obligat en qualsevol altre parc nacional del país. L'activitat volcànica va ser la responsable de la formació d'aquesta illa, i la seva gran diversitat de fauna és, en part, gràcies al rodatge de la coneguda pel·lícula de Sydney Pollack *Memòries d'Àfrica*. Durant el rodatge es van introduir algunes espècies d'herbívors per aconseguir ambientar una mica millor les escenes, sense que els actors s'ha-

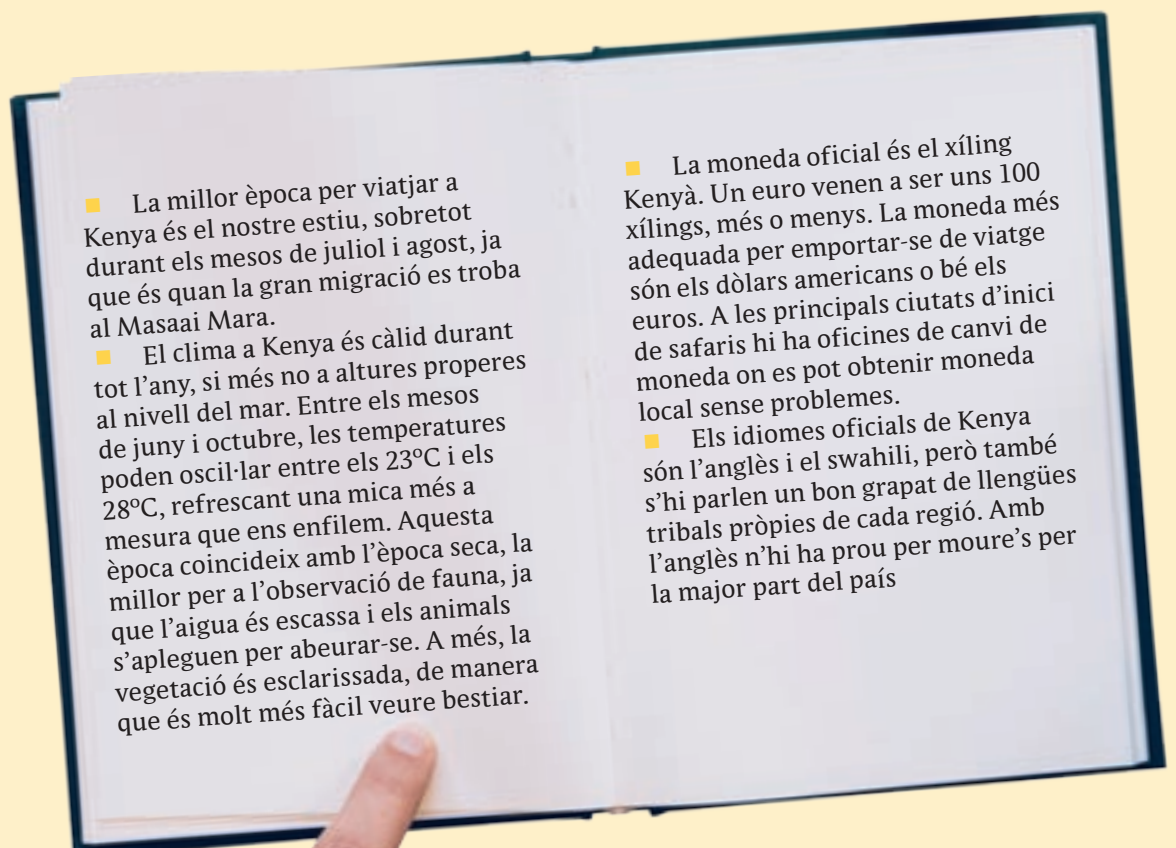
guessin de preocupar de si algun lleó feia salivera darre-re seu. A partir d'aquesta gravació, Crescent Island s'ha convertit en escenari de diverses pel·lícules més, i un bon grapat de documentals, a més de ser parada obligatòria pels turistes que visiten el país. Una opció habitual és fer una sortida en barca per observar els hipopòtams i els centenars d'ocells aquàtics que viuen al llac i acabar tocant terra a l'illa, per acabar el matí amb una passejada entre la gran fauna africana.

Només 20 quilòmetres al sud de Naivasha hi trobem un altre dels parcs nacionals emblemàtics de Kenya, i, sorprenentment, el que destaca aquí no és la fauna. Estem parlant del parc Nacional de Hell's Gate. El nom li ve de la intensa activitat geotèrmica present a molts racons del parc. Un dels motius culpables de la gran afluència de turisme d'aquest indret és la pel·lícula de Disney *El Rei Lleó*. Hell's Gate va servir d'inspiració per a gran part dels paisatges que apareixen a la coneguda pel·lícula, i és que passejar pel parc et fa sentir ben bé com si fossis dins d'una obra d'art. És un lloc ideal per fer una volta en bicicleta, o fins i tot per practicar l'escalada. Per a aquells qui busquen més tranquil·litat, no hi ha res com un bon bany a les termes naturals d'aigua calenta.

Tornem a la capital per acabar el nostre viatge, però encara ens queden alguns racons per explorar. Un és l'orfenat d'elefants, prop de Nairobi. La missió principal d'aquest lloc és rescatar els petits elefants que queden orfes per la raó que sigui (massa sovint perquè les seves mares són assassinades per caçadors furtius àvids d'ivori). Aquí tenen cura dels elefants, i els proporcionen tot allò que necessiten fins que són prou valents i illsos per tenir cura d'ells mateixos i reincorporar-se a la natu-

ra. Es tracta d'un procés llarg i difícil, que a vegades pot allargar-se fins a una dècada, però que resulta gratificant quan és un èxit i els animals poden refer la seva vida i tornar a casa seva sense problemes. L'orfenat es troba dins el parc nacional de Nairobi, on hi podem trobar una gran part de la gran fauna africana. La peculiaritat, però, és que pot ser que a les fotos ens surti algun gratacel de fons. Enlloc més de l'Àfrica la gran fauna viu tan a prop de la gran ciutat.

Per acabar el nostre periple, no podem marxar sense treure el cap al centre de girafes, també a la capital. Es tracta d'una fundació sense ànim de lucre, on es crien les amenaçades girafes de Rothschild. L'objectiu del centre és conscienciar la població, sobretot local, de la importància de la fauna salvatge i la conservació de l'entorn. De passada, els visitants poden entrar en contacte directe amb aquestes autèntiques torres de carn i ossos, i fins i tot donar-los menjar amb mà.

- La millor època per viatjar a Kenya és el nostre estiu, sobretot durant els mesos de juliol i agost, ja que és quan la gran migració es troba al Masai Mara.
- El clima a Kenya és càlid durant tot l'any, si més no a altures properes al nivell del mar. Entre els mesos de juny i octubre, les temperatures poden oscil·lar entre els 23°C i els 28°C, refrescant una mica més a mesura que ens enfilem. Aquesta època coincideix amb l'època seca, la millor per a l'observació de fauna, ja que l'aigua és escassa i els animals s'apleguen per abeurar-se. A més, la vegetació és esclarissada, de manera que és molt més fàcil veure bestiar.
- La moneda oficial és el xíling Kenyà. Un euro venen a ser uns 100 xílings, més o menys. La moneda més adequada per emportar-se de viatge són els dòlars americans o bé els euros. A les principals ciutats d'inici de safaris hi ha oficines de canvi de moneda on es pot obtenir moneda local sense problemes.
- Els idiomes oficials de Kenya són l'anglès i el swahili, però també s'hi parlen un bon grapat de llengües tribals pròpies de cada regió. Amb l'anglès n'hi ha prou per moure's per la major part del país

AGÈNCIA DE VIATGES

Pg. Domènec Sert, 1, TARADELL
93 131 46 65 / 636 85 38 80
info@matoketravel.com

OPINIÓ

**Pere Martí
i Bertran**

Adéu, Francesc Salvà

Ens has deixat amb la serenitat i la senzillesa que et caracteritzaven, Francesc, com deixa ben palès el text que vas escriure per al teu recordatori: "Avui no he trobat cap full nou a la meva agenda. Deixo de viure entre vosaltres. Ara espero fer-ho a la dimensió anomenada cel, hostatge de l'amor absolut." Unes paraules que són una mostra clara de la teva religiositat, de la teva sensibilitat, de la teva creativitat, com vas demostrar en la teva obra literària i, sobretot, en l'extensa obra artística que ens has llegat. Perquè tu, Francesc, vas ser un home d'allò més prolífic i polifacètic en el món de l'art. En vas ser professor, a l'escola Vilar-nau de Sant Sadurní d'Anoia i a l'Escola d'Arts i Oficis Artístics de Vilafranca del Penedès. I en vas ser un practicant en gairebé totes les disciplines: vas dissenyar catifes, joies, jocs...; vas crear murals, vidrieres, frontals d'altar...; vas pintar, i, sobretot, vas il·lustrar centenars de llibres, tant de text com religiosos i de literatura infantil. Va ser per la teva faceta d'il·lustrador que ens vam conèixer. L'any 2000 l'editorial Cruïlla em va comunicar que em publicaria la novel·la *Les tortugues de l'àvia*, una aventura de colla per a lectors a partir de nou anys, aproximadament. Els vaig demanar si me'l podies il·lustrar tu, que eres vilafranquí d'adopció com jo i a qui admirava per aquelles il·lustracions tan plenes de

vida, de moviment, de detalls que feies i que t'havia vist en tants i tants llibres i en revistes, sobretot a *L'Infantil / Tretzevents*, on vas col·laborar durant trenta anys ben bons. Em van dir que sí, que ja hi havies col·laborat altres vegades i et vaig venir a veure. I tot va ser bufar i fer ampolles. I vas visualitzar aquella colla de nois i noies que jo havia creat, amb la

"Avui no he trobat cap full nou a la meva agenda. Deixo de viure entre vosaltres."

gràcia pròpia de les teves il·lustracions, que tant agradaven als infants, com m'havien dit més d'una vegada quan visitava escoles que llegien el llibre. L'any següent, el 2001, arran del II Congrés de Literatura Infantil i Juvenil Catalana, organitzat per l'AELC (Associació d'Escriptors en Llengua Catalana), que es va celebrar a Vilafranca del Penedès, vam treballar braç a braç, perquè un dels actes principals del congrés va ser l'exposició homenatge que et vam fer a la Capella de Sant Joan, que va recollir una bona mostra de la teva obra i que va editar un programa amb una bibliografia teva d'allò

més completa. La proposta va ser un gran encert i tant l'Ajuntament com l'AELC de seguida la van fer seva. No cal dir que va ser molt ben rebuda tant pel públic com per la crítica especialitzada en LIJ (literatura infantil i juvenil). D'aleshores ençà vam perdre força el contacte, però jo vaig anar seguint la teva obra d'il·lustrador, però també d'escriptor, ja que ens vas sorprendre gratament amb dos títols d'allò més personals i lligats a la religiositat que he esmentat suara, editats per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat: *Moments de silenci* (2007) i *A l'ombra de Déu* (2009), així com amb un llibre de poemes, amb fotografies fetes per la teva esposa, Lourdes Sogas, titulat *Mira'm* (2008). Producció poètica que va tenir continuïtat en un llibre solidari, *Cantata en blau* (2008), i en la qual em sembla que és la teva darrera obra, si no hi ha sorpreses de manuscrits inèdits, *Poemes a l'amiga inconeguda* (2018).

Vuitanta-dos anys ben prolífics, ben viscuts, ben profitosos, des d'aquell ja llunya 1938, en què vas néixer a Barcelona, en plena Guerra Civil. Espero que, creient com eres, ja siguis "hostatge de l'amor absolut", que tant vas ajudar a difondre. Gràcies, Francesc, per la teva obra i per haver-la compartit amb gent que, com era el meu cas, tot just començàvem i, sobretot, amb tants i tants infants i joves.

Susanna Barquín

DE ROSSEGONS

Corresponsabilitat

Després de la revisió que va portar a terme l'Institut d'Estudis Catalans fa quatre anys, *corresponsabilitat* s'escriu definitivament amb dues erres. Això, però, no es tradueix en una responsabilitat més gran. La incorporació de la segona erra s'ha de circumscriure estrictament en l'àmbit ortogràfic. La *corresponsabilitat* s'entén habitualment com relatiu a un repartiment equitatiu de les tasques domèstiques entre totes les persones que conviuen en una llar. Els consells que des de les institucions es donen per a promoure la corresponsabilitat són del tipus: dialogar entre tots els membres sobre la importància del repartiment de tasques i els beneficis que comporta; negociar i organitzar torns; planificació setmanal; educar els infants atorgant-los tasques d'acord amb la seva edat; ensenyar habilitats domèstiques a aquells que mai no les han fet; fer alguna tasca quotidiana en equip per a gaudir-ne tots

plegats; col·laborar en el manteniment de la casa neta i endreçada perquè després no sigui tan feixuga la neteja; i dedicar temps per compartir les estones de descans. Aquests són consells extrets de la web del departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Crec que ha estat els últims mesos quan hem vist proliferar aquest mot en àmbits diferents al domèstic. I està bé perquè, finalment, la responsabilitat és un valor social, tant públic com privat, i la responsabilitat compartida ens acostaria a un model de societat més participativa. Almenys en el plànol teòric. Un exemple pràctic de corresponsabilitat que tinc present és el que m'explicava un directiu de recursos humans d'una empresa industrial. Deia que la direcció s'havia hagut d'imposar als enginyers de manteniment perquè escoltessin els operaris quan s'espatllava una màquina. L'operari, aquesta és la idea, coneix la

màquina, i quan l'enginyer l'escolta, s'estalvia temps en les reparacions. Alhora, els operaris se senten més implicats en el bon funcionament de l'organització. "Què els passava als enginyers?", vaig preguntar jo, doncs que pensaven que ells en sabien prou i no havien de consensuar res amb un operari. La tornada al curs escolar és un dels reptes que afrontem socialment: famílies, professorat i la societat en conjunt. Perquè, ens agradi o no la procreació, l'objectiu vital de la humanitat és la perpetuació de l'espècie en les millors condicions. En les circumstàncies actuals, i tenint molt present l'anècdota sobre els enginyers i els operaris, em costa entendre les protestes d'alguns professionals de l'educació que no comparteixen les raons per les quals cada centre ha d'elaborar la seva proposta de tornada a les aules. Potser no han entès que ells, finalment, són els que millor coneixen cada centre.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Neguit educatiu

Hi ha inquietud per com començarà el curs escolar. Resulta ben lògic. La comunitat educativa viu aquests moments de manera incerta, amb molts fronts i preocupacions, i les autoritats polítiques no s'hi fan gaire per donar seguretats i proporcionar directrius clares. De fet, moltes indicacions resulten contradictòries quan no decididament incomprensibles. Òbviament, no hi ha certeses i els rebrots irregulars i continuats de la pandèmia no faciliten gaire les coses.

De totes maneres, el tema és prou transcendent i queda tan poc marge perquè es prenguin determinacions, ja. Lògicament es fa tot molt complex. S'han de fer compatibles l'ineludible imperatiu de l'escolarització amb la prudència social i sanitària que a hores d'ara resulta imprescindible. El retard a prendre decisions sobre el com es fa l'inici del curs escolar té a veure amb la informació canviant amb relació a l'evolució de la pandèmia però, sobretot, amb la por que es té des de l'administració d'haver de tractar amb associacions de mares i pares indignades quan es produeixin a les aules situacions de positius i de contagis.

Però més que la reacció dels pares en ella mateixa, preocupa el dany polític que patirien els responsables de la presa de decisions, els que sortirien a la fotografia del drama. Això és encara més evident a Catalunya, ja que en el conflicte que esberla l'independència a les portes d'unes eleccions, el retrat en negatiu li correspon a ERC, mentre que JxCat fan com si tot això no anés amb ells, tot i que presideixen la Generalitat. Si l'aposta es decanta

per la prudència i es retarda l'inici del curs, només es fa parcialment o per zones, la imatge de desori encara farà més mal als que en tinguin la competència.

La comunitat educativa, però, no està preocupada per un tema d'imatge, sinó per un seguit d'interrogants que fan que a dia d'avui la seva activitat sigui imprevisible. Els professors saben que la formació de la canalla s'ha vist molt perjudicada per tants mesos de confinament i de tancament de les aules. Les eines digitals supleixen només un temps i malament la socialització de l'aula. Saben que no totes les criatures disposen a casa de

“La comunitat educativa està preocupada per un seguit d'interrogants que fan que a dia d'avui la seva activitat sigui imprevisible”

les eines i les connexions suficients i precises i, encara menys, d'espais adequats. Les desigualtats econòmiques i socials també es manifesten en això i el retard a tornar a l'escola no fa sinó eixamplar-les. Entenen els mestres l'efecte que tot plegat té en el procés formatiu de nois i adolescents, que no pot ser justament fet de manera discontinua. Comprenen la importància de la relació i l'intercanvi a l'escola, la gran funció de les rutines en l'adqui-

sició d'hàbits sòlids i intueixen, també, com de vulnerable resulta aquest col·lectiu agrupat en la propagació de malalties infeccioses. Els professors entenen el neguit d'uns pares que necessiten la normalitat escolar per tal de poder reprendre les seves activitats professionals, com també que recuperar l'activitat sense la prudència i els mitjans imprescindibles pot resultar una temeritat. Escolaritzar de manera saltejada la meitat dels estudiants és una molt mala alternativa.

I coneixen bé tant els professors com tota la comunitat educativa les limitacions materials que pateixen els centres escolars, especialment ara per acollir un curs tan particular. Les aules no tenen les dimensions suficients per encabir els grups i mantenir les distàncies socials i sanitàries. No hi ha prou aules per desdoblar els grups i, en cas de tenir-les, del que no disposen és del nombre de professors per atendre-les.

Suposo que al món educatiu, com els passa a tota la ciutadania en general, ens hauria agradat que els nostres governants haguessin afrontat aquest tema ja fa mesos i de manera més seriosa, humil i responsable del que ho estan fent. Que haguessin previst i pressupostat mitjans materials i humans i que haguessin dibuixat uns objectius, una estratègia i un full de ruta per tal de no haver d'anar improvisant. I si pogués ser que ho fessin de manera concertada, escoltant els que en saben, sense llançar-se els plats pel cap i encara menys especulant amb qui serà el que sortirà més lleig a la fotografia. Segurament, seria molt demanar.

Juan Juncosa

Lògica

Guia't per la lògica o deixa't aixafar per ella. Amb lògica em refereixo al fet que reflexionem una mica sobre el que hem de fer. Si ens trobem davant situacions conegudes, fem allò lògic i conegut. Si tens son, descansas. Si tens gana, menges, etc. El mateix principi hauria de valer-nos per a aquelles situacions en les quals hem d'actuar i són noves per a nosaltres. Si tens l'oportunitat sempre el millor i el més lògic és informar-se per dife-

rents mitjans per a prendre la millor decisió. Però si no la tens fes el que és lògic. Pensa una mica, reflexiona i fes sempre allò que sigui més prudent que no pugui portar-te a tu ni a ningú a un problema. A vegades tenim tendència a no pensar, a deixar-nos portar com borregos i fer el que fa tothom. Que no dic que estigui malament fer el que fan tots. Però moltes coses es fan per costum sense haver dedicat un moment a pensar el perquè.

Fins i tot en algunes de les campanyes que s'estan realitzant contra la Covid es demana sentit comú. Que gairebé podria ser sinònim de tenir lògica. La definició de lògica és: “Mètode o raonament en el qual les idees o la successió dels fets es manifesten o es desenvolupen de manera coherent i sense que hi hagi contradiccions entre elles.” Tingues sentit comú, lògica, o actua de manera coherent. Però sigues tu mateix.

4+ CONCURS NARRATIVA CURTA

PROPOSO UN BRINDIS

Griselda Guiteras Castellterçol · 2n PREMI

Il·lustracions: Maria Peix

Per fi hem arribat. M'he marejat una mica, amb aquest coi de revolts, però ha valgut la pena. Fa un dia tan bonic! Va ploure fa uns dies i ara l'ambient té aquell color tan net i brillant, aquell aroma tan intens de pins i de mar. La cala no és gaire lluny, crec que hi podrem arribar sense problemes. I segur que estarà deserta perquè, en aquesta època de l'any, poca gent hi circula. Potser algun veí del poble s'hi arriba per estirar les cames. Fem el sender molt a poc a poc, intento acariciar cada mata de romaní, cada flor de ginesta, un gest tan simple i que em fa tan feliç. Perquè la decisió està presa i vull acompanyar-la amb records bons, amb aromes agradables, amb sons calms, com el de les onades. Ja veig la roca, la meva preferida. Serà un bon lloc per veure pondre's el sol.

La imatge de la cala em va venir a la ment només sortir de la consulta. Suava, intensament. I estava marejada. Vaig seure al primer banc que vaig trobar lliure. Portava una ampolleta d'aigua que vaig fondre d'un sol glop. I vaig pensar en la cala i les seves aigües gelades, el meu món secret, el refugi. L'evasió, la pau. El lloc on voldria ser. Lluny d'analfàtiques i imatges en 3D. Llavors el mòbil va començar a vibrar, intensament. Un missatge i un altre i un altre. La Laura. La festa del meu quaranta aniversari. Que hi pensava. Que no em preocupés de res. Que ella s'ocupava d'organitzar tot el "lío". Que seria una festassa. Que només havia de dissimular i fer com que no m'esperava la trobada sorpresa. I jo que no estava per festes. Només volia ser a la meva cala, allà on res ni ningú em podien trasbalsar. Inexplicablement vaig contestar-li: "Laura, amor, no organitzis res. Mil gràcies, però me n'ocupo jo. Tinc una idea ben clara del què vull fer." I la tenia. Claríssima. Aquell era el moment.

I en quin instant se'm va ocórrer enviar-li aquest missatge a la Laura? Em va fer morros tres setmanes seguides, durant les quals la llista de coses prioritàries a fer per organitzar la festa s'anava fent més i més llarga. I em vaig trobar lluitant en diverses batalles a l'hora. Les campanyes publicitàries que volia deixar lligades abans del meu aniversari. Les visites a la consulta. Els missatges amargs i farcits d'emoticones ploroses de la Laura. La calor intensa d'una primavera boja en un pis enxubat del barri Gòtic. Superar aquesta crisi em va costar moltes llàgrimes, unes quantes hores de ioga i una ampolla sencera de vermut. Però ho vaig aconseguir. I vaig brindar amb l'últim culet d'Espinarder pels missatges que anaven entrant al *whatsapp*. Feia un vespre de temperatura raonable, estava sola al terrat de casa i la majoria de convidats m'estaven confirmant que vindrien a la meva festa, no sorpresa, d'aniversari. La majoria es podrien haver estalviat el qualificatiu presumptament graciós de "quartentona". Estava més que suat...

"Va Miquel, ànims! Només una frase, ni que sigui! Tampoc és tan difícil, pensa en què em diries... què diries si fos morta?" Em va sortir a raig, sense ni pensar. Pobre Miquel, quin compromís! Va ser l'escollit de la família per dir unes paraules a l'hora del brindis. Tothom va pensar que, com que teníem la mateixa edat i de petits ens fèiem molt, era l'ideal per fer una mica de discurs a la festa dels meus quaranta. El meu cosí suava, perquè s'havia escrit quatre ratlles en un full rebregat, que havia oblidat tal rebedor del seu pis. I en aixecar les copes s'havia quedat mut. Per això vaig voler ajudar-lo.

Tot i que, no se si va ajudar gaire dir-li que encarés el discurs com si m'hagués mort. Em va sortir així, tan natural, contenta com estava que la gent que estimava fos allà. La festa estava resultant un èxit. Havia encertat el lloc. Era fàcil que els convidats s'enamoresin d'aquell antic celler, un edifici amb solera i parets recobertes d'heura, reconvertit en espai de celebracions. Havia rebut tothom a l'era on se solien descarregar els cabassos plens de raïm acabat de veremar, una plaça alçada, amb vistes magnífiques sobre les vinyes de la finca. Damunt d'unes quantes taules, construïdes amb bales de palla i portes velles decapades, hi havia cubells amb cava fresquíssim. La tarda s'extingia, però la calor del juliol encara feia suar. Així que les copes gairebé s'aixecaven soles. Finalment m'havia deixat ajudar per la Laura, que havia fet una deliciosa feina de decoració. Hi havia rams petits, amb flors boscanes, gens estridents i molt aromàtics, per tot arreu. Quan definitivament va marxar el sol, es van encendre desenes de garlandes que feien que el porxo, les finestres i l'era del celler semblessin cobertes de cuques de llum. Per sopar, una crema lleugera de meló i maduixetes, assortit de formatges, carpaccio de ceps i altres *delicatessen* d'un conegut càtering de la comarca. Un pastís preciós, amb perles decoratives de coloraines i ni una sola espelma. I altre cop cava, a dojo, per brindar pels meus quaranta, per la família, pels amics, per aquells instants i per la vida en general.

Primer en Miquel em va mirar estranyat. Després va fer un glop llarguíssim a la copa que es passava de ma en ma. I seguidament, mirant-me als ulls, va començar el seu discurs. "Si fossis morta et diria que el destí és una merda. Recordaria el dia que em va picar una abella a casa els avis, el mal que em va fer la fiblada, com et vas apressar a fer pipí sobre el fang i com em vas aplicar aquella pasta fastigosa que algú t'havia explicat que salvava vides. I era cert. Perquè sóc al·lèrgic i aquella picada em podia haver matat. Sempre t'has ocupat de tots nosaltres, d'una o altra manera. Si fossis morta, Sara, em sentiria estafat i demanaria responsabilitats a qui fos que porta això." En Miquel va reomplir la copa, la va aixecar i va acabar reblant, "brindo per tu, per la teva màgia, amb la que sempre ens protegeixes i contagies." Tothom el va imitar i es va sentir dringadissa de les copes per tot el celler. I abans que es desfés l'encanteri em vaig tornar a parlar, "ara tu Ester, et toca. La mateixa pregunta. Què diries de mi si fos morta?". La meva sòcia es va ennuegar, pobreta. Li havia costat preparar-se algunes frases perquè, malgrat ser una talentosa publicista, li costava horrors parlar quan la cosa es posava sentimental. Jo ja sabia què diria en aquella festa: que jo era la millor sòcia que podria haver trobat, que admirava la meva capacitat creativa, que tota jo era talent i força... tòpics suats altre cop. I jo no volia allò. No en aquella festa.

"Veuràs, Sara", l'Ester es va escurar la veu. "No ho hauria aconseguit sense tu. No hauria complert el meu somni de tenir una empresa pròpia sense la teva empenya, la teva tossuderia i la teva fe. De vegades em fas empenyar perquè m'obligues a frenar quan estic eufòrica per una nova idea. Però les teves plantofades fan donar la volta a qualsevol projecte i el fan millor. T'estimo mil!". A l'Ester, que mai dels mai s'emociona, li va tremolar el llavi. Però la reina de les relacions públiques ho va solucionar

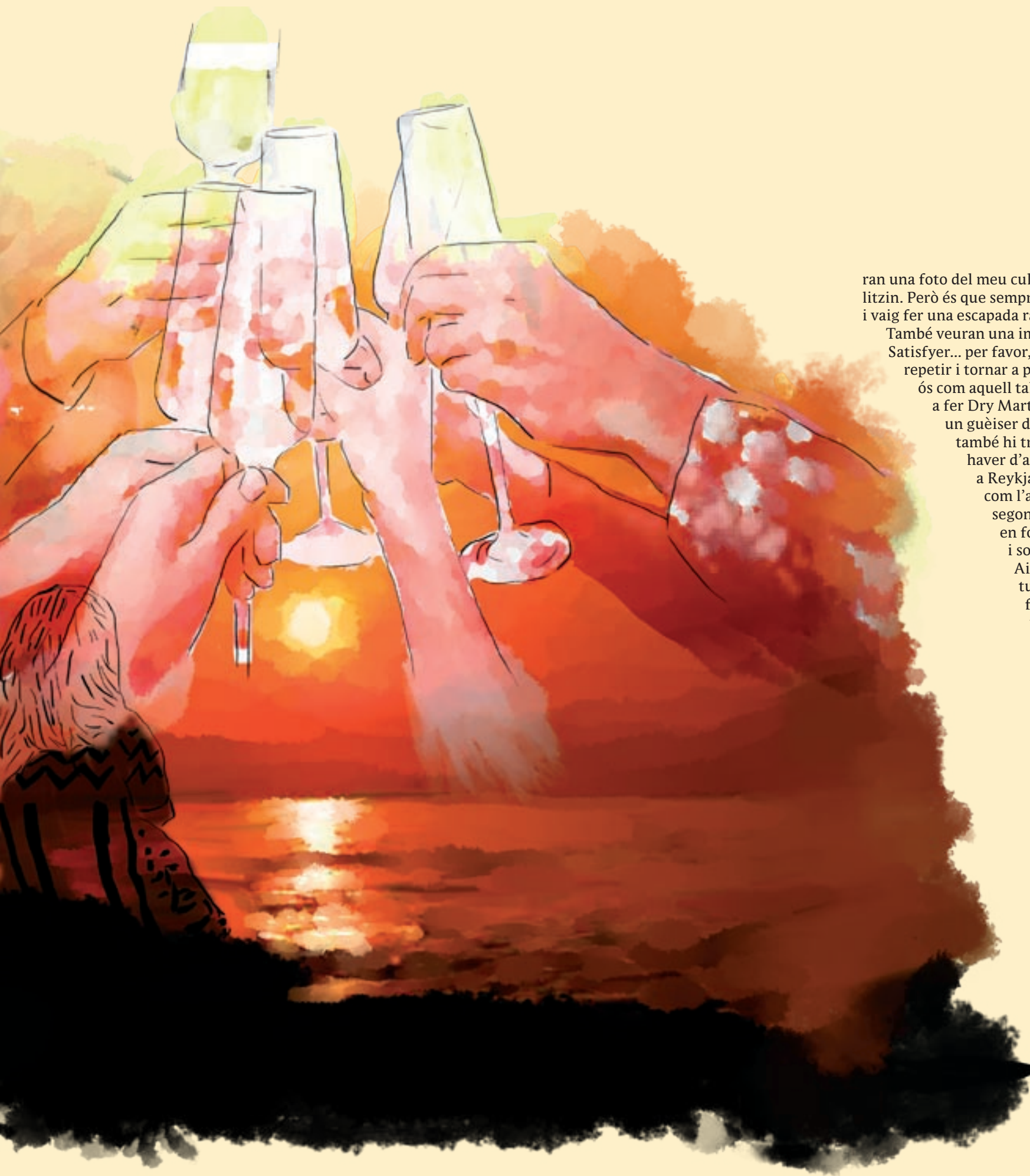
ràpidament amb un d'aquells devastadors somriures que atrapava els clients més descreguts. I amb un nou brindis, que la nit havia d'acabar amb un bon mareig, per força.

"Laura, et toca. No somiis en escaquejar-te reina. Avui no. És la teva oportunitat de sincerar-te. Se que, malgrat tot, m'adores!". Coneixia la Laura des de l'institut. Ens havíem barallat mil vegades, consolat mil vegades més i emborratxat unes quantes. "Si no hi fossis, Sara, jo tampoc hi voldria ser", va dir amb veu fluixeta i mirant el terra. M'esperava frases boniques, però allò no, gens. La Laura va aixecar el cap i em va assenyalar amb la copa de cava glaçat que acabava d'agafar d'una safata. "Tu ets l'única que aguanta el meu mal humor, els desastres que provoca la meva mala memòria, els meus acudits dolentíssims i aquella quiche tant horrosa que cuino. Si, sempre he sabut que no val res i que tu la critiques. Però te la menges per no ferir-me." Mare meva, allò tampoc no m'ho esperava! Realment la Laura era una pèssima cuinera i jo dissimulava fatal. "Et perdono Sara. Perquè t'estimo. Però també t'odio. Una miqueta. Per haver organitzat aquesta meravellosa festa gairebé sense mi. Per tenir el cor tan gran. Per ser tan forta. Per saber celebrar la vida. Brindo per això, per la vida. I pels comiats..." La Laura va fer una breu pausa, molt lleu, gairebé imperceptible per als convidats, però no pas per a mi. "Pels comiats, adéu als trenta!" va acabar. Tothom va repetir la frase sorollosament. Però ningú va veure que ella plorava. Ni que jo li demanava perdó, en silenci, per amagar-li el meu secret. Després va venir un nou brindis i moltes abraçades i petons i felicitacions i una caixa preciosa de nacre. A dins, un munt de bitllets i una nota. A una banda del paper hi havia dels signatures de tots els que havien vingut a la festa. A l'altra banda una simple frase que algú havia escrit a corre-cuita aquell mateix vespre: "Per fer coses abans de morir". Després dels discursos devien pensar que allò feia gràcia.

La Laura m'ha acompanyat a la cala. És l'única

que ho sap. Després de la festa no l'hi podia amagar més. Va tenir un pressentiment dies abans i ho va tenir clar durant els brindis. Diu que jo sóc molt valenta, però ella encara ho és més. S'ha ocupat de planificar aquest viatge. Ha aconseguit el còctel que necessito, sense delinquir. I s'ocuparà de treure'm d'aquí quan el sol es pongui. Quan li

vaig ensenyar el llibret de la funerària, amb caixes, urnes, versos, músiques i flors, me'l va estripar i em va obligar a fer una llista. Una llista de desitjos. Alguns els he pogut complir gràcies als diners de la caixa de nacre. N'he fet fotos i demà les rebran, per mail, els convidats a la meva festa d'aniversari. La Laura també s'ocuparà d'enviar el correu. Hi troba-

ran una foto del meu cul i espero que no s'escandalitzin. Però és que sempre havia volgut fer nudisme i vaig fer una escapada ràpida a Formentera.

També veuran una imatge del meu flamant Satisfyer... per favor, això s'havia de provar i repetir i tornar a provar! Gairebé tant deliciosos com aquell taller tan *cool* per aprendre a fer Dry Martinis i Cosmopolitans. I un guèiser de nom impronunciable, també hi trobaran al correu. Vaig haver d'afegir diners per volar fins a Reykjavík. Només per veure com l'aigua desapareixia per uns segons dins d'un cràter, emergia en forma d'enorme bombolla i sortia disparada cap al cel. Això cada deu minuts, puntual, al·lucinant. La meva família i els meus amics també rebran una nota. On els explico que cap tractament ha funcionat. Que la malaltia, que molts coneixien, m'ha vençut i que ja no em cal lluitar. Només acceptar. També els explico que vaig ser la persona més feliç del món el dia del meu funeral. El dia del cava i les llumetes i la crema de meló i el pastís amb perles. Que no era un aniversari, sinó una festa de comiat. I que no se m'enfadin. Que a la meva llista de desitjos també hi havia dir adéu sense cap llàgrima ni amargor, amb molts somriures i paraules boniques. Perquè resulta que desconec si els morts hi senten. Però mentre ets viu, segur que sí, que hi sents.

I ara toca veure la posta de sol. Des de la meva roca. Amb la brisa que m'enreda els cabells i les onades que m'esquitxen. La Laura m'ha deixat el medicament al costat, m'ha fet un petó dolçíssim a la galta i m'ha dit que m'estima. Aixeco el got, com si fos una copa de cava, i brindo com vaig fer al celler. Va ser un funeral feliç, com ho és aquesta última onada.

Col·labora:

 INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

En la propera edició: **Maria Arimany de la Garriga**

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Dolors Altarriba

Un mes que es converteix en cinc anys

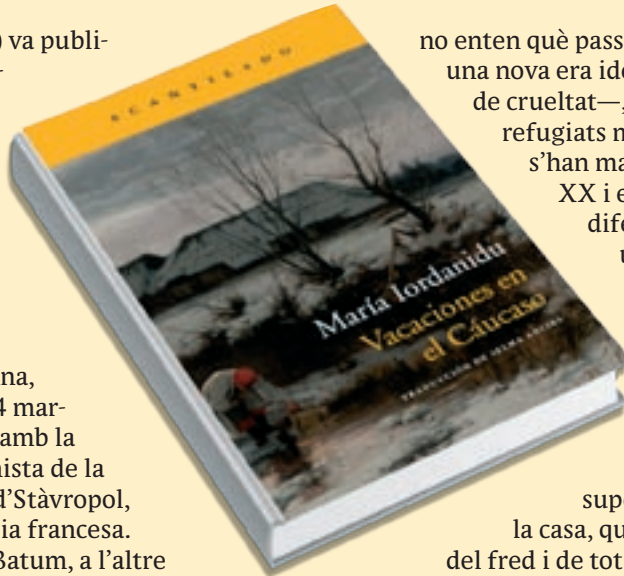
María Iordanidu (1897-1989) va publicar una única novel·la, *Loxandra*, quan ja tenia 75 anys. Més tard va escriure *Vacaciones en el Cáucaso*, un relat autobiogràfic on explica com un mes de vacances convidada pels seus tiets es va convertir en 4 mesos incerts i plens d'aventures. La protagonista del relat és una adolescent, Ana, que un matí de juliol del 1914 marxa de Constantinoble, on viu amb la seva àvia Loxandra (protagonista de la novel·la) per anar a la ciutat d'Stàvropol, al Caucas on l'espera la seva tia francesa. Ella sola viatja primer fins a Batum, a l'altre extrem del mar negre, des de l'actual Istanbul, però allà perd la seva tieta i volta durant dos mesos per Rússia fins que pot arribar al seu destí on troba una amiga de la seva tieta i viu de donar classes d'anglès. Tot això, però, en el moment en què comença la primera guerra mundial i la revolució russa. Així, les vacances d'un mes es converteixen en cinc anys.

El que podria semblar un drama per totes les situacions en què es troba, acaba sent un relat costumista on perdura el bon humor tot i les situacions i d'on s'aprèn com la vida, sovint, t'aporta més del que tu li aportes. La història està escrita en tercera persona i això fa que no hi hagi un protagonista absolut i es posa distància entre l'autora i aquesta. Explicada pels ulls d'una persona jove, la novel·la acaba sent també la història de com de dur va ser aquell període i com soldats malgirbats, pagesos i gent de poble que

no enten què passa —cau el zar i comença una nova era ideològica, no pas exempta de crueltat—, malalties infeccioses, refugiats marxant amb quatre coses, s'han mantingut al llarg del segle XX i el que portem del XXI en diferents zones del món. És una novel·la entretinguda i que sedueix perquè s'explica des del dia a dia, des de la vida de petites persones sense cap element d'anàlisi macropolític. Només compta la supervivència: com escalfar la casa, què menjar, com protegir-se del fred i de tot el que passa per Stàvropol, una ciutat que va resistir-se al setge 28 dies abans l'Ana no va poder tornar a casa. Quan pot tornar, ja ha deixat enrere l'adolescència i ha madurat de cop.

De fet, potser aquest to més optimista té a veure amb el que li va tocar viure a Iordanidu. Ella no va poder tornar a Grècia, on vivia fins l'any 1919. Com que sabia idiomes —el rus après en aquesta aventura— va treballar per una empresa americana i a l'ambaixada soviètica a Atenes fins el 1939. Durant l'ocupació alemanya va ser detinguda diverses vegades, casa seva va ser destruïda i va haver de tornar a sobreviure ensenyant llengües.

Una novel·la emotiva i preciosa que transporta el lector a un altre món però que canviant paisatges i llocs físics podria semblar l'actual, perquè el factor humà no canvia.

VACACIONES EN EL CÁUCASO

Autora: María Iordanidu

Traducció: Selma Ancira

Editorial: Acantilado

Any d'edició: Barcelona, 2020

Nombre de pàg.: 195

Joan Ríos

L'obsessió de la revenja, la negació de l'oblit

En Michel volia ser miner, com el seu germà, en Jojo, i l'explosió del pou de Saint-Amé, a la mina de Liévin-Lens, el 27 de desembre de 1974, que va provocar la mort de quaranta-dos miners a causa de la negligència en la seguretat, va produir un gir bruscat en la vida del jove personatge. El maleït grisú s'ho va emportar tot. El gas invisible va deixar vídues i orfes, desgràcia i dolor.

Abans de començar tot, quan el germà gran decideix optar per la dura feina de menjar-se les muntanyes, el pare l'adverteix: "Això és el que vols, Jojo?, Dinyar-la... amb les ulleres enfonsades a la cara i els dits soldats per la calor?... Tu no aniràs al carbó, aniràs al dolor" (pàg.19). És el preàmbul del que passarà, és l'avís de tot plegat.

En una prosa impactant, de frases curtes i contundents, Sorj Chalandon, periodista tunisià, perfila un estil literari molt propi, en un llenguatge senzill, definit

nit en les anteriors novel·les també de base històrica sobre fets ocorreguts a la segona meitat del s.XX. És el cas de *Retorn a Killibegs* (2011), ambientada a la Irlanda del Nord i *La quarta paret* (2013) a l'entorn de la guerra del Líban dels anys 80.

El dia abans, narrada en primera persona, ens parla d'obsessions, decepcions, desitjos i pors, de pèrdues i solituds, d'admiracions i de fracassos, d'amors i venjances. Ja des del primer capítol serem part d'aquella mina que es menja l'home, serem cos del miner que s'empassa la muntanya. I pels desconeguts en aquests camps, aprendrem moltes coses.

Serem testimonis del declivi d'una part molt concreta de la classe humana, d'un fer que menysprea la classe obrera, de l'oblit imposat. "Ens han confiscat el dol..." (pàg.70).

Els pensaments d'en Michel ens enxamparan i no ens deixaran lliures ni un sol instant. Fins que un punt de gir inesperat, magistralment definit, ho canviarà tot. Una tècnica rabiosa de saviesa i delicadesa, que només els escriptors a l'alçada de Chalandon són capaços de construir, sorprendrà el lector. I la qualitat s'ho val.

Sorj Chalandon, un novel·lista únic, ens ensenya a reviure uns fets històrics des d'un punt de vista molt personal, com a les anteriors novel·les. Llegiu-lo a poc a poc, gaudiu de cada frase, afirmació o exclamació, i sense adonarvos-en, us endinsareu en la pell, en el cor i en el pensament, en el més profund de cadascun dels seus personatges.

Si hi ha novel·les per excel·lència, *El dia abans* n'és una. Llegiu-la i gaudiu-la.

EL DIA ABANS

Autora: Sorj Chalandon

Traducció: Josep Alemany

Editorial: Edicions de 1984

Col·lecció: Mirmanda

Any d'edició: Barcelona, setembre de 2019

Nombre de pàgines: 306

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

135

LÈXIC

Mirades (I)

De mirades n'hi ha de tota mena: n'hi ha de tendres, d'alegres —i de tristes—, de sensuals, de desagradables, de fastigoses, d'interrogatives... Hi ha **mirades de lluç**, és a dir, d'una persona poc eixerida, i hi ha **mirades vives, despertes**. Tot depèn de qui ens mira, com ens mira i del moment. També depèn, és clar, de la nostra percepció. Per començar, quan donem una ullada ràpida, com ho podem dir d'una altra manera? És molt freqüent sentir «Vaig **donar un cop d'ull** (o **una ullada**) a l'ordinador i no hi vaig trobar res». Són dues expressions que usem molt sovint, un cop d'ull i una ullada. Normalment van amb el verb *donar*, encara que hi ha gent

que faci servir també el verb *fer* (aquest últim no recollit ni al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans ni al Gran Diccionari de la llengua catalana ni a l'Optimot). En canvi, sí que hi és **clavar una ullada**. Però n'hi ha més: podem dir també **donar una llambregada** o **un llambrec** —la primera molt més usada que la segona, bé cal dir-ho. Fins i tot tenim un verb format sobre *llambrec* i amb el mateix significat que les expressions anteriors: **llambregar**. Mai de la vida direm **donar un *vistazo**. De vegades n'hi ha qui confonen el verb veure amb el *mirar*. Atenció, perquè **mirem la televisió** (o **la tele**), però, per contra, **veiem una pel·lícula a la televisió** o **al cinema**.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS

Separated by a Common Language

Four hundred years ago, on September 16, 1620, a ship called the Mayflower set sail from Plymouth in England. The 102 passengers included 35 Puritans. Their destination: the New World. On the other side of the Atlantic, the passengers, known today as the Pilgrim Fathers, established the first permanent colony in New England, calling it Plymouth Colony, in what is now the state of Massachusetts. Over the years, the ship has become a cultural icon in the history of the United States of America. Ten million Americans can trace their ancestry back to those early settlers.

When the colonists first stepped ashore in the New World, they brought with them the English language spoken in the first decades of the 17th century. By 1720, only 100 years later, their descendants were already aware that their mother tongue was now significantly different from the English spoken in their original homeland. Those differences continued to grow over the following years, and the process shows no signs of stopping now. Distance played a role at the beginning, and new words had to be created to describe the landscape, weather, animals and plants of the New World. Then American English started to borrow words from Native Americans and from the new immigrants from France, Spain and Germany. Obsolete words in England continued in use in America, such as *fall* ('autumn' in British English) and *gotten* (the past participle of 'get', which changed to 'got' in Britain but maintained its old form in the United States). New words were invented, like *belittle* and *bamboozle*. Meanings changed: the word *fork* came to be used to describe not just the utensil but also a branch of a road or river.

Sometimes the stress in words is different. Brits say 'DE-but' while Americans say 'de-BUT', the former say 'ad-VER-tise-ment' but the latter say 'AD-ver-tise-ment'. And then there are the differences in spelling: *centre*, *colour* and *cheque* in Britain, but *center*, *color* and *check* in the States.

In the list below, there are 46 words, 23 of them in British English. The other 23 words are their equivalents in American English. Can you put the words into their respective groups in the correct pairs?

Bridging the Atlantic

Store, queue, off-licence, street musician, blow-out, sweets, baby carriage, handbag, busker, vacation, shop, autumn, lift, sidewalk, subway, candy, gasoline, drugstore, stand in line, liquor store, pacifier, tap, bonnet, single (ticket), chimney, lamppost, faucet, purse, pram, fall, chemist's, pavement, underground, elevator, dummy, parking lot, (bank) note, puncture, bill, holiday, one-way (ticket), car park, smokestack, petrol, hood, streetlight

CATALÀ

Separats per una llengua comuna

Fa quatre cents anys, el 16 de setembre de 1620, un vaixell anomenat Mayflower va salpar de Plymouth, Anglaterra. 102 passatgers amb 35 puritans entre ells, destinació: el Nou Món. A l'altra banda de l'Atlàntic, els passatgers, coneguts com els Pares Pelegrins, van establir la primera colònia permanent a Nova Anglaterra, on avui hi ha l'estat de Massachusetts, i li van posar per nom la Colònia de Plymouth. Amb els anys, aquest vaixell ha esdevingut una icona cultural de la història dels Estats Units d'Amèrica. Deu milions d'americans poden rastrejar el seu origen fins a aquells primers colons.

Quan van desembarcar a les costes del Nou Món, aquests colons portaven l'anglès que es parlava a les primeres dècades del segle XVII. Cap a 1720, només 100 anys més tard, els seus descendents eren conscients que la seva llengua materna era considerablement diferent de l'anglès parlat a la seva pàtria d'origen. Aquelles diferències van anar creixent durant els següents anys i aquest procés no mostra cap senyal d'aturar-se. La distància jugava un paper important al principi. S'havien de crear noves paraules per descriure el paisatge, el clima, els animals i les plantes del Nou Món. Aleshores l'anglès americà va començar a agafar paraules prestades de l'idioma dels nadius i dels nous immigrants de França, Espanya i Alemanya. Paraules que s'havien tornat obsoletes a Anglaterra es seguien utilitzant a Amèrica, com ara *fall* en anglès britànic 'autumn' (tardor) i *gotten* participi passat del verb 'get', que a Gran Bretanya es va convertir en 'got', però que als Estats Units va mantenir la forma antiga. Es van inventar noves paraules com ara *belittle* o *bamboozle*. Alguns significants van canviar, per exemple la paraula *fork* (forquilla) no només s'utilitzava per descriure l'utensili, sinó també per descriure una derivació d'una carretera o d'un riu.

De vegades la pronúncia de les paraules és diferent. Els britànics diuen "DE-but" mentre que els americans diuen "de-BUT", els primers diuen "ad-VER-tise-ment" però els segons diuen "AD-ver-tise-ment". També trobem diferències en l'ortografia: *centre*, *colour* i *cheque* a Gran Bretanya, però *center*, *color* i *check* als Estats Units.

A la llista de més avall, hi ha 46 paraules, 23 de les quals en anglès britànic. Les altres 23 són els equivalents en anglès dels Estats Units. Aparelleu les paraules de forma correcta:

Bridging the Atlantic

Store, queue, off-licence, street musician, blow-out, sweets, baby carriage, handbag, busker, vacation, shop, autumn, lift, sidewalk, subway, candy, gasoline, drugstore, stand in line, liquor store, pacifier, tap, bonnet, single (ticket), chimney, lamppost, faucet, purse, pram, fall, chemist's, pavement, underground, elevator, dummy, parking lot, (bank) note, puncture, bill, holiday, one-way (ticket), car park, smokestack, petrol, hood, streetlight

SOUND AND VISION

Ramon Solé / ramonsolemusic.com

'Woodstock'

Woodstock va ser, essencialment, un desastre: logísticament, financera i, en certa manera, artística. Tot i això ha estat sempre objecte de mitificació i, curiosament, la música és potser l'element que menys hi ha contribuït. El perquè de tot plegat l'explica *Woodstock*, el documental definitiu sobre el festival més famós de tots els temps.

La pel·lícula la va dirigir Michael Wadleigh i es va estrenar el 1970, tot just un any després de l'esdeveniment. El director ho grava i ho explica tot: de fet, l'acció comença des del moment zero, amb els camps de Bethel (Nova York) completament buits. I a partir d'aquí anem veient tot el procés: el muntatge, les reaccions dels habitants d'una plàcida zona rural que tot d'una es veu envaïda per prop de 500.000 hippies, els embussos, les escenes de llibertinatge i excentricitat entre el públic, la gent saltant les tanques, l'aiguat que ho va convertir tot en un fangar i una sensació de caos total.

Musicalment, va ser una ocasió única per veure reunits bona part dels artistes que van donar forma al pop dels anys 60: Joan Baez, Santana, The Incredible String Band, Canned Heat, Ravi Shankar, Grateful Dead, Creedence Clearwater Revival, Janis Joplin, Sly & The Family Stone, The Who, Jefferson Airplane, Joe Cocker, Ten Years After, Blood, Sweat & Tears, Johnny Winter, Crosby, Stills, Nash & Young, Jimi Hendrix... Amb tot, la música, que havia de ser el centre del festival, va ser amb prou feines

una banda sonora de fons per a la immensa majoria d'assistents perquè els equips de so donaven pel que donaven.

Aleshores, per què Woodstock és tant llegendari? D'entrada, va tenir el mèrit de ser el primer macrofestival de la història, però el més important és que va proporcionar al món la fotografia definitiva de la cultura hippy i els anys 60 més idealitzats: les drogues, la música, el sexe, la joventut, l'espiritualitat i un aire de llibertat absoluta van planar durant tres dies per aquells prats com una resposta massiva de pacifisme, amor i unitat en una Nord-amèrica emmalaltida per la Guerra del Vietnam. I tot això, amb una banda sonora brutal, també definitiva de l'època. Per tant, quan es diu i es repeteix allò que el festival de Woodstock va definir una generació, sona tòpic i pretencios, però és rigorosament cert.

La pel·lícula és clau per entendre-ho i, segurament per això, va guanyar l'Òscar al millor documental el 1970.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

L'extraterrestre que dedica els gols a la seva àvia

El dia que Messi va marcar el seu primer gol amb la samarreta del Barça, jo estava al bar Cocodrilo d'Olot. Aleshores Olot ens agradava perquè encara s'assemblava més a Ripoll que no pas a Vic, i aquell establiment tenia una exposició de licors que feia goig, fins i tot si ja sabies abans d'entrar que el que t'interessava era fer un vodka amb redbull. Messi va entrar al final del partit i en pocs minuts ja havia marcat d'espectacular vaselina al porter Valbuena de l'Albacete Balompié. Malgrat la posició correcta de l'argentí, el gol va ser anul·lat, i va haver de fer-ne un de molt més fabulosos encara i també de vaselina. Tenia disset anys.

El millor jugador que mai he vist vestit de blau-grana o de qualsevol altre color és Hristo Stoixkov. Però Messi és un extraterrestre. Cada gol, cada desmarcada, cada dríbling, cada execució de falta, cada partit, cada temporada, cada copa, cada senyal al cel dedicant a la seva àvia difunta que la pilota entra a la porteria rival, cada vegada que veig la imatge de Mourinho tapant-se el nas davant d'un esportista que estava a anys llum de la seva immensa medietat, cada somriure o la seva actitud impecable al camp. Tot plegat l'ha convertit no només en el millor jugador de la història d'aquest esport, tant per longevitat com per mèrits individuals i col-

lectius, sinó també en una icona en l'àmbit mundial.

Josep Maria Bartomeu era un empresari d'èxit però desconegut a escala popular, que estava a la directiva de Laporta primer i de Rosell més tard. La dimissió d'aquest últim li va donar la presidència del Barça.

El triplet de Luis Enrique li va permetre revalidar-la malgrat la inoperància que havia mostrat fins aleshores. En cinc anys la seva directiva majoritàriament espanyolista, ha donat mostres d'ineptitud galopant tant en despeses com en incorporacions absurdes. Una junta que va decidir jugar l'1 d'octubre de 2017 mentre la policia estomacava els catalans. Uns empresaris que no han sabut gestionar millor del que ho hauria fet un Joan Gaspart qualsevol, i que no han dimitit perquè aquesta paraula no apareix en el seu limitat diccionari.

Dimarts Messi va demanar que li obrissin la porta del club. No m'estranya. Malgrat els diners que percep l'han tractat com la patronal catalana acostuma a tractar als seus treballadors. Però Messi no és tan fàcil de putejar. I ni que sigui per aquest detall subliminal ja em sembla perfecte que decideixi el que millor cregui pel seu futur.

Diumenge 1 de maig de 2005
Messi marca el seu primer gol amb el FC Barcelona

PONTS DE LLEGENDA

Xavier Roviró
i Carme Rubio

El pont de Sau, a l'esquerra, i el pont de Querós, a la dreta

ELS PONTS DE SAU I DE QUERÓS

EL PONT DE SAU

El pont de Sau es va dissenyar amb la forma típica d'esquena d'ase, i era sustentat per cinc arcades i quatre pilastres. La seva construcció va començar el 1390 i originàriament era un pont estret, amb una amplada de tot just dos metres. A mitjans del segle XX se'l va eixamplar i la seva barana de pedra va ser substituïda per un voladís amb passamans metàl·lics, de manera que el seu pas passava a ser apte per a camions. Aquest pont ha restat submergit des que es va emplenar l'embassament, i a partir d'aquell moment s'ha deixat veure només en part durant les èpoques de secades greus.

LA LLEGENDA

S'explica que el pont fou aixecat per intercessió de Déu. Diuen que, en aquell temps en què el poble de Sau no tenia pont, la gent havia de travessar el Ter per unes passeres molt perilloses. Sovint no es podia traspasar d'una riba a l'altra, perquè el riu baixava massa ple, el pas era massa relliscós o es portava massa càrrega. Ni els animals de bast no gosaven passar-hi. Era un problema greu, però el poble no tenia prou diners per construir un pont.

Cal Ferrer de Sau era a tocar de l'església. El ferrer també feia de campaner i tocava les campanes cada quart, cada hora i cada cop que convenia. Era un bon home, però al mateix temps, també una mica eixelebrat i renegaire. Com deia la gent, tenia més pardals al cap que ferros a la fornal.

Als afores el poble, dins d'una bauma habitava un sant baró que es deia Romà. Vivia per fer el bé, ajudava a qui ho necessitava i repartia els pocs béns de què disposava. Tothom el tenia per sant. La seva fe era profunda, fins al punt que, cada cop que sonaven les campanes, en Romà s'agenollava i resava una oració.

El ferrer, davant aquestes mostres de tanta fe, rumiava quin una se'n podria empescar per burlar-se'n. Una vegada, des de la ferreria va veure que en Romà anava a travessar el Ter. Com que aquell dia el riu baixava força carregat, al ferrer no se li va acudir cap altra que fer sonar la campana grossa quan en Romà era al bell mig de la passera i sense que vingués a tomb. I sí, sí, malgrat saber que l'aigua se'l podia emmenar, en Romà es va agenollar seguint el seu pietós costum i va resar una oració. Miraculosament, les aigües del Ter es van apartar, com les de la mar Roja al pas de Moisès, i en Romà, un cop dita la pregària, va acabar de passar el riu i les aigües van tornar al seu llit habitual. Diuen que des d'aquella fita el ferrer no va renegar mai més i l'endemà va aparèixer un pont al punt on en Romà s'havia agenollat. No se sap ni qui ho va fer ni com es va construir, però tothom diu que va ser obra de Déu. Un cop mort, en Romà va ser proclamat Sant i se li va dedicar l'església del poble.

REFRANY

No cau del pont qui
passa a gual

EL PONT DE QUERÓS

El pont de Querós es troba situat a pocs minuts de l'antiga parròquia de Sant Martí de Querós. Riu avall, a tocar de l'església, hi ha el Molí de Querós, amagat sota l'aigua. Presidint una raconada del Ter s'alça ben a prop del pont el turó del Mal Sopar, un indret conegut per les peripècies que va passar la colla d'en Serrallonga en aquests verals. Avui en dia hi ha qui l'anomena l'Illa del Mal Sopar, perquè del reclau només en surt el turó.

Des de la construcció del pantà de Susqueda, el pont de Querós ha quedat submergit sota les aigües. El disseny d'aquest pont era atrevit, esvelt, amb quatre arcades. Es va començar el 1532 i s'hi van fer obres de reconstrucció en ocasions diverses. Querós havia tingut un pont anterior, però en realitat es tractava d'un conjunt de palanques poc segures que els obrers parroquials havien de restaurar contínuament.

Els ponts del sector guillenc de la conca del Ter tenen algunes característiques que els fan únics: presenten grans dificultats de construcció i de conservació; són escassos i justos; esdevenen eixos de gran valor comunicatiu en un territori isolat; estèticament són bonics per tenir arcades esveltes; han de suportar grans revingudes i porten incorporades llegendes antigues. Així doncs, mentre que el pont de Roda està sota l'advocació de la Maredeu del Sòl del Pont i el de Sau és obra divina, es creu que els ponts de Querós i de Susqueda van ser obra del dimoni.

LA LLEGENDA

Així ho explica una llegenda que ens va contar Domènec Orra de Vilanova de Sau l'estiu de 1984 sobre l'origen del pont de Querós:

«El pont de Querós diu que es fet del dimoni. Diu que hi havia una noia... Amb una casa, a Palou em sembla, hi havia una noia, hi havia un jove que la pretenia i l'anava a veure. I havia de passar un mal pas, un pas molt raro. La noia diu que va dir que es donava amb el dimoni si li feien un pont. Fins a les dotze de la nit hi havia temps. *Cagumnoi*, a fer el pont diu que hi feien molta via! Diu que portaven la pedra de Sant Hilari, per fer el pont de Querós.

Bé, i aquella noia: —Potser sí que ho faran això! Que se'n sortiran amb la seva.

I la mestressa diu que li va dir: —Què tens que estiguis tan amoïnada?

—Oh, és que passa això!

Diu: —A *veiam* si ho aturaré jo això!

Oh! Es veu que ja els faltava molt poc, més ben dit, els faltava només una pedra per acabar el pont. I diu que no han *sapigut* mai aquella pedra on faltava en el pont. I diu que aquella pedra encara és a Sant Hilari, que en diuen la Pedra Llarga. I els faltava aquella pedra per acabar el pont. I la mestressa diu que va agafar una mica d'*aiga* i diu que va refrescar el gall i el gall diu que començaven a cantar la mitjanit. A ells els hi faltava poc per acabar, deien: —Canti el blanc, canti el ros, solament el negre no fos.

I la mestressa ve i que el refresca, i el gall es posa: —Quicaraqú!

I ells: —*Fota'l* a terra que ha cantat el negre No se la van poder endur».

1	Pont de Queralt
2	Pont Vell de Roda
3	Pont del Remei
4	Pont de Manlleu
5	Pont d'en Bruguer
6	Pont d'en Cabreta
7	Pont de Sau i Querós
8	Pont de Camprodon
9	Pont de Torruella

CINEMES

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Salvany

'Padre no hay más que uno (2). La llegada de la suegra'

De Santiago Segura

Torrente 'Segura' manté la seva genialitat en aquesta segona part que ja marca continuïtat, ja que a part del número de fills que té, es preveu l'arribada d'un altra bebè a la casa. Tot i que a una distància infinita de les famílies dels Ozo-

res, ningú dubte que tornarà a guanyar a la taquilla superant fins i tot el Torrente 5 que ja té aquest record.

A la senzillesa de la primera part s'hi ha d'afegir aquí la simpatia global de Loles León com la sogra acabada d'arribar per ajudar el naixement de la nova criatura. Ben resolta per l'ingeni amable de Santiago Segura només es troba a faltar més sincronització en la concatenació dels gags, fet que s'hauria d'haver resolt prèviament al guió de Marta González de Vega. Per tot això és impossible censurar la pel·lícula en primera intenció i en segona a l'al·lusió religiosa que fa d'algunes sectes propícies a la natalitat desbocada. Amb la presència de la serventa acabada d'arribar del Perú, el seu èxit a les xarxes i quan tot sembla que està en pau és quan arriba la nova criatura que fa donar una tombarella a tota la situació familiar.

Tornen a col·laborar amb Segura els actors Toni Acosta, Martina D'Antiochia, Calma Segura, Silvia Abril, Sirena Segura, Lorena Verdun, Carlos Gonzalez Morollo, Luna Fulgencio, Jose Mota, Carlos Areces, Wendy Ramos, Florentino Fernandez i Alberto Chicote, així com Ainoha Arteta y Lorenzo Caprille.

SINOPSIS

ANTEBELLUM

EUA 2020. Dir. Gerard Bush i Christopher Renz. Amb Janelle Monae, Kiersey Clemons i Jena Malones. Terror. Verónica Henley és una autora d'èxit que es troba tancada en una realitat horrible, a cavall entre el temps actual i l'època de la Guerra Civil nord-americana, una època en la qual regnava l'esclavitud. Verónica haurà de descobrir el complicat misteri darrere de tot abans que s'esgoti el temps, si vol aconseguir escapar.

COLOR OUT OF SPACE

EUA 2019. Dir. Richard Stanley. Amb Nicolas Cage i Joely Richardson. Terror. Un meteorit s'estavella prop de la granja dels Gardner, alliberant un organisme extraterrestre que converteix la tranquil·la vida rural de la família en un malson colorista i al·lucinogen. Un dels relats més emblemàtics de Lovecraft.

LA BODA DE ROSA

Espanya 2020. Dir. Icíar Bollain. Amb Candela Peña,

Sergi López i Nathalie Poza. Comèdia. A punt de complir 45, Rosa s'adona que ha viscut sempre per als altres i decideix marxar-se, deixar-ho tot i pitjar el botó nuclear. Vol prendre les regnes de la seva vida i complir el somni de tenir un negoci propi. Però aviat descobrirà que el seu pare, els seus germans i la seva filla tenen altres plans, i que canviar de vida no és tan senzill si no està en el guió familiar.

LITTLE MONSTERS

Austràlia 2019. Dir. Abe Forsythe. Amb Alexander England, Lupita Nyong'o i Josh Gad. Comèdia. Un músic fracassat, Dave, s'uneix a la professora infantil Miss Caroline i a una celebritat per als nens, Teddy McGiggle, per a intentar protegir els petits estudiants d'un sobtat brot de morts vivents.

LOS NUEVOS MUTANTES

EUA 2020. Dir. Josh Boone. Amb Anya Taylor-Joy, Maisie Williams i Rosario Dawson. Ciència ficció. Cinc joves mutats, que acaben de descobrir les seves habilitats,

són tancats en unes instal·lacions secretes contra la seva voluntat i lluiten per escapar del seu passat i salvar-se a ells mateixos.

QUE SUENE LA MÚSICA

Regne Unit 2019. Dir. Peter Cattaneo. Amb Kristin Scott Thomas i Sharon Horgan. Drama. Quan un grup d'esposes de militars decideix crear un cor en una base militar, un poderós vincle comença a sorgir entre elles. La música i el riure transformarà en una certa forma les seves vides, ajudant-les a intentar superar la por que experimenten cada vegada que els seus sers estimats s'aventuren en perilloses missions a l'Afganistan.

TENET

Regne Unit 2020. Dir. Christopher Nolan. Amb John David Washington, Robert Pattinson i Elizabeth Debicki. Thriller. Armat amb tan sols una paraula, Tenet, el protagonista d'aquesta història haurà de lluitar

per la supervivència del món sencer en una missió que el porta a viatjar a través del fosc món de l'espionatge internacional, i l'experiència del qual es desdoblirà més enllà del temps lineal.

TRASTO

Canadà 2019. Dir. Kevin Jhonson. Animació. Trasto és un gos que viu a tot luxe i sense cap complicació al costat de la seva rica propietària, però quan aquesta mor, el gos haurà d'aprendre a viure sense cap dels luxes als quals està acostumat. Sense diners i fora de la mansió on sempre havia viscut, Trasto ha de fer front als perills del carrer fins que el seu camí es creua amb Zoe, una jove que l'acull a la seva casa. No obstant això, la tranquil·litat no arriba per a Trasto quan ha d'evitar ser atrapat pels cobejosos nebots de la seva antiga propietària, que el necessiten per a cobrar l'herència que la seva antiga propietària havia deixat íntegrament a Trasto.

UN AMIGO EXTRAORDINARIO

EUA 2019. Dir. Marielle Heller. Amb Tom Hanks i Matthew Rhys. Drama. Aquest drama biogràfic està inspirat en l'amistat forjada

en la vida real entre Fred Rogers i el periodista Lloyd Vogel. El cínic periodista accepta a contracor la tasca d'escriure una biografia sobre Rogers, educador i presentador d'un conegut programa de televisió nord-americà per a nens en els anys 60. Superant el seu escepticisme, i aprenent sobre l'empatia, a poc a poc Vogel descobrirà una nova i transformada perspectiva de la vida gràcies a la tranquil·la simplicitat i tendresa de Rogers, el veí més estimat dels Estats Units.

UN PLAN IRRESISTIBLE

EUA 2020. Dir. Jon Stewart. Amb Steve Carrell, Rose Byrne i Mackenzie Davis. Comèdia. Gary Zimmer, el principal estrateg del Comitè Nacional Demòcrata, veu un vídeo d'un Coronel de la Marina parlant a favor dels drets dels treballadors sense papers i creu haver trobat la clau per a tornar-se a guanyar el cor del país. Per a contraatacar l'estratègia de Zimmer, el Comitè Nacional Republicà l'enfronta amb el seu Nèmesi, Faith, fent que el que va començar com un petit enfrontament, augmenti a una batalla per a conquistar el cor dels Estats Units.

CARTELLERA

CAMPRODON		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal Camprodoní	Queen & Slim	18.00 i 22.00	22.00	-	-
	¡Scooby!	-	18.00	-	-
	Que suene la música	-	-	18.00 i 22.00	18.00 i 22.00

RIBES DE FRESER		Divendres	Dissabte	Diumenge
Catalunya	Savis d'horta (curt) i L'insulte	19.00	-	-
	Ferides (curt) i Liberté	-	19.00	-
	Mazinger Z Infinity	-	-	18.00

RIPOLL		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	La innocència (Cicle Gaudí)	21.30	-	-	-
	Superagente Makey	-	19.15	19.15	19.15

VIC		Divendres	Dissabte i diumenge	Dilluns i dimarts	Dimecres i dijous
Sucre	Tenet	17.00, 18.30, 19.15, 20.00 i 21.20	11.25 (dg.), 13.25 (dg.), 16.25, 17.45, 18.30, 19.15, 20.35 i 21.20	17.40, 18.30, 19.15, 20.30 i 21.20	16.25, 17.45, 18.30, 19.15, 20.35 i 21.20
	Tenet (VOSE)	21.40	21.35	21.35	21.35
	Antebellum	-	-	-	16.20, 18.00, 19.55 i 22.00
	Un plan irresistible	18.15 i 22.00	19.30 i 22.00	19.40 i 22.00	20.05 i 22.00
	Un amigo extraordinario	16.10 i 19.30	16.15, 18.05 i 22.00	18.05 i 22.00	16.10 i 17.55
	Trasto	17.20 i 18.25	16.00 i 17.40	16.10 i 17.55	18.10
	Trasto (cat.)	16.40	14.15 (dg.) i 18.20	17.30	16.10
	La boda de Rosa	22.00	16.15 i 20.05	19.30	22.00
	Los nuevos mutantes	16.35, 18.05, 20.05 i 22.00	16.10, 18.05, 20.00 i 21.50	17.50, 19.50 i 21.45	16.05, 17.50, 19.45 i 22.00
	Color out of space	22.00	22.00	22.00	-
	Little monsters	20.00	16.00	17.45	20.00
	Padre no hay más que uno 2	17.15, 18.10 i 20.10	16.35, 18.10 i 20.05	18.00 i 20.00	16.15, 18.15 i 20.10
	The way back	21.40	22.00	21.40	-
	¡Scooby! (cat.)	16.15	16.15	16.15	16.00
	Superagente Makey	-	11.30 (dg.)	-	-
	La caza	20.15	20.10	20.10	22.00

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra	Tenet	18.30 i 21.30 (VOSE)	16.00, 19.00 i 22.00	16.00, 19.00 (VOSE) i 22.00	18.30 i 21.30

GRANOLLERS		De divendres a dimarts
Ocine	Tenet	17.00 i 20.15 / 19.45 / 18.30 i 21.45 / 16.00, 19.15 i 22.30 / 18.00 i 21.15
	Trasto	16.00 i 18.00 / 17.00 i 19.00
	Un amigo extraordinario	22.30
	Los nuevos mutantes	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30 / 17.30, 19.30 i 21.30
	Padre no hay más que uno 2	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30 / 17.30, 19.30 i 21.30
	Superagente Makey	16.15 i 22.15
	La boda de Rosa	18.15 i 20.15 / 16.15
	El jardín secreto	16.30 i 18.30
	La caza	20.30 i 22.30
	Que suene la música	16.15
	Un plan irresistible	16.00
	Tenet (VOSE)	20.45
	¡Scooby!	18.15
	Voces	20.15 i 22.15

SANT CELONI		De divendres a diumenge
Ocine	El jardín secreto	16.15 i 22.15
	Trasto	16.10, 18.15 i 20.15
	Los nuevos mutantes	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
	Tenet	16.00, 18.00, 19.00, 21.00 i 22.00
	Padre no hay más que uno 2	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							■					
2					■							
3								■				
4		■									■	
5						■						
6										■		
7				■								■
8	■							■				
9			■								■	
10							■					
11					■							
12		■							■			
13						■						

HORIZONTALS: 1. Tensió de la vida moderna. I si és tan absoluta deu ser culpa de la benzina / 2. Quasi tota l'ampolla de xerès. Taula tan generosa que és una droga pel poble / 3. Tot el que hi va a parar és residual. Culpable de restar un 25% del preu / 4. No fa gaire cas. Si no són íntegres és culpa de la guerra. Lletra de travessa / 5. Del cabrum amb D.O. golf de Nàpols. Estabornits a cop de Twitter / 6. És sorprenent que ningú hi comptés. La cosa llatina / 7. El nostre anglès, a la panxa del roure. Escurçament d'un mot però sense córrer / 8. No cal que lloïn, només dictin sentència. Còctel de pera per aspiració / 9. L'àvia abstèmia. Si fos espitós no estaria en mans del dimoni. Dòlar excarcarat / 10. Obeir gràcies a la fe. Vocabulari específic del petit franc / 11. Introdueix per darrere. Tovenca, com l'herba que l'hivern fa créixer als llavis / 12. Predomina a la tardor. Consumiré pol·len. Verdura de Brussel·les importada d'orient / 13. Assimilada (però no necessàriament entesa). Maneres d'afrontar la natació.

VERTICALS: 1. Exigència de pagar l'impost per una acció anterior. Essent privat de fruit, fa de mal capar / 2. Un petó al sostre. Dits plens d'anells. Fa córrer més la brama / 3. Herba causant de l'anomenada 'tempera del trompeta'. Grec sempre ventilat / 4. Sol·licitud de segon judici per als repetidors de curs. Exemplar d'ocell d'ànim estimulat / 5. Dobla a cada extrem. Cansa, fatiga i omple. De cara a barraca / 6. L'odi dels mallorquins pel metall alcalí. A l'epicentre de l'emfisema, un signe rítmic / 7. Quasi partícules, com folres polars petitons. Tram central de totes les hores / 8. Corretja de cuir per estirar el tac del teler. Noies de tercera a Olzinelles / 9. No gaire oportú. Visites acadèmiques als despatxos. Surt guanyant amb el substitut / 10. Primat que sol morir per catarisi. Per l'olor que fa coneixereu el hippy / 11. Era ingràvida. Una esquerdada a l'entrepà. Objecte de la devoció de la tribu / 12. Tauró que neda com un salmó. Trenta dos lluitadors fins a la mort del rei.

SUDOKUS

AMIC

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

		5						
8		7	1		9	5		2
6	9				8		7	
4		8			6			5
	5							
7			5					
	8	6	3				2	4
		3	9	6	4			
	4				2			6

Dificultat: molt difícil

	7					3	8	5
	2					7		
8								
			3		5			
		1			6		4	
					2	8	9	
1	9			5				
6			8					9
5						1	3	2

SOLUCIONS

5	4	8	7	6	9	1	3	2
6	3	7	8	2	1	4	5	9
1	9	2	4	5	3	6	7	8
7	5	3	1	4	2	8	9	6
2	8	1	9	7	6	5	4	3
4	6	9	3	8	5	2	1	7
8	1	5	6	3	7	9	2	4
3	2	4	5	9	8	7	6	1
9	7	6	2	1	4	3	8	5

5	4	1	8	7	2	3	9	6
2	7	3	9	6	4	8	5	1
9	8	6	3	1	5	7	2	4
7	6	2	5	8	3	4	1	9
3	5	9	4	2	1	6	8	7
4	1	8	7	9	6	2	3	5
6	9	4	2	5	8	1	7	3
8	3	7	1	4	9	5	6	2
1	2	5	6	3	7	9	4	8

S	I	L	S	■	V	I	D	A	P	A	I	L	S		
O	L	■	R	E	■	L	I	B	A	R	E	■	L	O	
A	S	O	F	■	M	O	L	S	U	D	A	■	A		
C	R	E	U	R	E	■	L	E	X	I	■	C			
A	V	A	U	D	I	N	■	P	O	S	S	E	I	T	S
L	A	U	D	I	N	■	R	A	P	E	■				
O	U	R	■	A	P	O	■	C	O	P	E	■			
I	N	E	S	P	E	R	A	T	■	R	E	■			
C	A	P	R	I	■	A	T	U	I	T	S	■			
M	U	T	I	L	A	T	S	■	O	■					
A	B	O	C	A	D	O	R	■	R	E	U	■			
X	E	R	E	■	O	P	I	P	■						
E	S	T	R	E	S	■	T	O	T	A	L	■			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			